

Stefan Hermanns grundlovstale

Taler

Stefan Hermann
Rektor for Københavns
Professionshøjskole

Dato

5. juni 2021

Sted

Ørstedsparken

Omstændigheder

Holdt ved Gruppen Patys Grundlovsarrangement.

Tusind tak for de venlige ord og også en særlig tak fordi jeg må bruge fem til ti minutter af jeres tid.

En særlig tak til Maria Bjørn og Nina Palesa Bonde for at have stablet det her på benene

og fordi I kæmper for undervisningsfriheden og dens betydning i et bestandigt levende demokrati.

Grundlovsdag er jo en dag hvor vi fejrer demokratiet.

Vi fejrer også - som Asser Amdisen tidligere gjorde opmærksom på - knæsættelsen af helt centrale borgerrettigheder

som gælder alle borgere. Det vil sige at det er en dag hvor vi fejrer den politiske lighed.

Det er også en dag hvor vi fejrer en lang række andre rettigheder, herunder ytringsfriheden.

Men det er også sådan som vi har vidst i næsten 2000 år og i stigende omfang de sidste 200 år

nemlig at demokrati og fred ikke alene handler om institutioner - domstole, parlamenter, regeringer - det handler også om skole.

Og derfor kunne den franske barndomshistoriker Philippe Ariès i sin tid skrive at vores civilisation hviler på skolen.

Så skolen - dannelsesinstitutionerne - er helt afgørende.

En taler [Anders Storgaard] sagde tidligere i dag at demokratiet skal opfindes for hver generation.

Lige præcis derfor har vi opfundet offentlige skoler.

En spøgefugl sagde engang at ethvert civiliseret samfund har i hvert fald opfundet to ting.

Det ene er statsligt lotteri og det andet er en offentligt finansieret skole.

Det er ikke nok med institutioner. Det er ikke nok med rettigheder. Man er nødt til at opdrages til at blive borger. Til at blive fri.

Det er ikke nok med institutioner og rettigheder der beskytter os.

Tilliden (?) - sjælen - skal også formes så man kan få det der i gamle dage hed borgerdyder.

Og når vi kigger på den danske skole er det egentlig påfaldende så stærkt den navnlig i det 20. århundrede har kæmpet for

at vi i stigende grad kunne udvide demokratiet.

At vi i stigende grad kunne gøre eleverne til borgere. Ikke alene til danskere eller til kommende arbejdskraft

men også til borgere i det demokrati, de skulle forme, hvor flere kunne blive frie til at deltage

herunder også at rejse kritiske spørgsmål mod enhver form for magthavere.

Nogle kan måske huske indoktrineringsdebatten som jo startede med at være et opgør mod alt for pæne og nydelige bestemmelser af historien

og som endte med at være en stærk kritik af lærere som "voldførte" eleverne i marxistiske teorier, som Asger Baunsbak Jensen sagde

Den debat kom skolen over og jeg ved ikke om den gjorde noget godt for skolen, men skolen tog også et livtag med kirken.

Det tog skolen 100 år at komme af med det gejstlige tilsyn og de kirkelige rester i skolens indhold og formål, men den kom af med det.

Mange kan måske også huske at Ritt Bjerregaards kommission - 1990'ernes centrale uddannelsesråd - sagde

at skolen også skulle kunne tage livtag med forskellige kulturer.

Så skolen er også stedet for at udvide demokratiet. Skolen er også stedet hvor vi skal kunne stå skikke ligt i vores strid med hinanden.

Det var K. E. Løgstrup som engang sagde at demokrati er at kunne være uenige på en skikke ligt måde.

Det tror jeg at vi har brug for at ihukomme os. Vi har ikke blot brug for at lære elever og studerende modet at bruge deres ytringsfrihed.

Vi har også brug for at civilisere brugen af deres ytringsfrihed.

Og derfor har viljen og støtten til at man kan for eksempel bruge og undervise i Muhammedtegninger

altid for mig gået hånd i hånd med kampen mod diskrimination, kampen mod forskelsbehandling. Det er to sider af fuldstændig samme sag.

Mine studerende går ind på Københavns Professionshøjskole som studerende.

De kommer ikke derind primært som nogen med en bestemt tro, som nogen med en bestemt etnicitet.

De kommer derind for at blive pædagoger og blive lærere og blive

socialrådgivere, og som sådan skal de behandles. (klapsalve)

Derfor har de krav på at vi i hjertet af undervisningen behandler dem som sådan.

De har også krav på at de ikke i undervisningen - og heller ikke udenfor - oplever at de bliver diskrimineret.

De har krav på at blive stillet lige i den gerning der handler om at gøre dem til professionelle - i mit tilfælde.

Og derfor står vi vagt om undervisningsfriheden. Og derfor står vi vagt om de miljøer som løfter denne her opgave.

Det er ikke mig der er helten. Det er dem der gør en helt ordinær gerning.

Paty var faktisk ikke en helt. Paty gjorde det enhver god lærer gør. Men han fremstår som en helt for os fordi det virker ekstraordinært.

Pointen med Muhammedtegningerne er jo at de kan vises i utallige kontekster. De kan vises med utallige forlæg.

Den gode lærer i folkeskolen, den gode underviser på universitetet - med adskillige års uddannelse - mange års pædagogisk træning og øvelse

viser dem selvfølgelig altid kun med et forlæg om at fremme elever og studerendes læreprocesser og deres dannelse.

Aldrig med det forlæg at krænke nogen. Aldrig med det forlæg at diskriminere nogen.

Heller aldrig med det forlæg at behage nogen eller bekræfte dem i hvor de er.

Undervisning handler altid om bevægelse.

Og det handler også om - når vi underviser studerende og elever til at blive borgere - at de skal kunne udholde det ubehag

der knytter sig til samværet med andre mennesker både i faglige diskussioner men også i demokratiske diskussioner.

Det tror jeg vi skal minde hinanden om. (klapsalve)

Det handler både om den civiliserede brug af friheden, men det handler også om den civiliserede modtagelse af de andres brug af deres frihed.

Det der er den store øvelse nu er at fastholde at skole, dannelsesinstitutioner, universiteter, professionshøjskoler kan være

faglige og pædagogiske rum der er drevet af formål og drives af kyndige mennesker og ikke lader sig politisere.

Og man lader sig politisere hvis man tror at satiretegningerne alene kan vises med et islamofobisk forlæg. Så lader man sig politisere.

Derfor er der et behov for at professionerne - lærere, forskere og undervisere - står vagt om den frihed.

Der er også behov for at ledere gør det.

Og der er behov for at politikerne siger: Det vil vi stå vagt om.

En af hovedudfordringerne tror jeg i dele af dansk pædagogik og vores pædagogiske traditioner er

at vi nogle gange har svært ved at håndtere ubehaget.

At vi nogle gange har svært ved at håndtere sammenstøddet.

Men sammenstøddet kan også være civiliserende. Sammenstød kan være lærerige. Og sammenstød kan være utroligt bekræftende.

Og vi glemmer at dannelse også er at kunne overvinde sig selv. At kunne finde et nyt synspunkt. At kunne udholde de andre.

Når jeg siger det, er det fordi vi altid i Danmark har betonet demokrati som en

livsform, og vi møder hinanden i idelig konsensus.

Men det gør vi ikke. Det gør vi ikke altid.

Og derfor er vi nødt til at lægge vægt på at demokrati ikke bare er en livsform.

Vi er nødt til at lægge vægt på at demokratisk dannelse ikke bare er at blive enige.

Vi er nødt til at have en stærkere retsstatslig dannelse der lægger vægt på at vi også skal kunne håndtere dissens og udholde ubehaget

ligesom vi hele tiden skal træne den civiliserede brug af friheden.

Og det er jeg glad for at kunne være med til - sammen med jer - at vi minder hinanden om her på Grundlovsdag.

Så tusind tak for jeres opmærksomhed. Tak for de pæne ord også til Holtermann. Tak.

Kilde

Manuskript modtaget fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Grundlovstale

Relateret

Anders Engelbrecht Storgaards grundlovstale
5. juni 2021

Caroline Holdflod Nørgaards grundlovstale
5. juni 2021

Asser Amdisens grundlovstale
5. juni 2021

Jakob V. H. Holtermanns grundlovstale
5. juni 2021

Geeti Amiris grundlovstale
5. juni 2021

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/stefan-hermanns-tale-ved-gruppen-patys-grundlovsarrangement-2021>